
Iñaki Goñi, laurogei urte kantari

Jon Etxabe Goñi

Zazpi urterekin hasi zen Erreneriako parrokian abesten eta oraindik ere jarraitzen du. Abeslari bikaina, tenore paregabea, zuzendari prestua, berezkoa duen eta urteetan landu duen dotoreziaz, musika senaz, gustu apartaz jantzi ditu zortzi hamarkada luze hauetan bakarlari bezala, abesbatzetako otxote, boskote, seikoteetako abeslari eta zuzendari bezala eskaini izan dituen interpretazioak. Elkarrizketa honetan bere ibilbide luzeaz mintzatu gara.

Galdera. *Noiz hasi zinen kantatzen?*

Erantzuna. Elizan. Etxekoak, aita, ama, denak, bezperak, meza nagusiak eta denetara joaten ginen eta jendeak kantatzen zituen kantak tiple bezala kantatzen genituen eta horrela hasi nintzen sei-zazpi urterekin. Orain dela laurogei urte gutxi gorabehera. Don Bautista genuen zuzendari eta maisu. Gero Don Bautista gerra denboran joan zenean, D. Jose Maria Olaizola organista eta apaiz zumaiarra etorri zen. Ondoren Iraolak hartu zuen zeregin hori, Olaizola Bilbora joan zelako. Ordurako Felix Lavilla hasia zen pianoan eta organoan, Iraolarekin, eta Felixen gidaritzapean jarraitu genuen.

G. *Familian aitzindariak bazenuen kantuaren mundu honetan.*

E. Familian, osaba Teodoro antzerkilaria izan zen, zuzendaria ere bai, eta gainera musikarako zaletasuna zuena, klarineta jotzen omen zuen. Tamalez 25 urterekin zendu zen. Fabrika handiko bihurtzea zen lanbidez. Hori izan zen familian aurrekaria antzerkia eta musika esparruan. Gero, aitak bertsoak kantatzen zituen, pila bat zekizkien, eta nik, hari entzunda, ikasi nituen mordoxka bat.

G. *Entzun izan dizut esaten mutil koskorretan, hamabi, hamahiru urterekin, zarzuelak egiten zenituztela.*

E. Halaxe da. D. Felipe Barandiaran eta D. Jose Luis Lekuona Erreteriarra etorri zirenean, nik uste orduan hamabi, hamahiru urte izango nituela, zarzuelak egiten hasi ziren. Ba da *Polvorilla* zarzuela bat (*kantari hasten da musika lan horretako pasarteak abesten*) eta nik egiten nuen bakarlari. Gogoan dut Mikel Erriondok tabernariaren papera egiten zuela eta Antonio Mendizabalek ere parte hartu zuela beste gazte batzuek bezala.

G. *Etxean egunero bokalizatzen zenuela egia al da?*

E. Bai. Egunero bokalizatzen nuen etxean, baita erromantzak kantatu ere. Eguerdietan lanetik atera eta lanera berriz joan arte, nire kuartoan kantatzen nuen. Horregatik esaten zuten niregatik "*¡siempre cantando!!!*". Nik orduan hemezortzi, hemeretzi urte izango nituen eta nola erraz kantatzeaz gain gustukoa nuen, aria, erromantza eta kanta asko etxean ikasi nituen.

Iñaki Goñi sir Simon Rattlerekin
(Berlingo Orkestra Filarmonikoko zuzendaria).

Feliz Lavillarekin ere bera pianoan eta ni kantari pasatako arratsaldeak ez ditut ahanzten. Zenbat ordu aria eta erromantzak ikasten, Felixekin!!!! (*Felix Lavilla erreteriarra mundu mailan izan den abeslari lirikoaren piano jole laguntzaile onenarikoa izan zen eta bere garaian bakarlari onenenekin, munduko antzoki eta eszenatoki entzutetsuenetan ibili zen*).

G. *Garai horretan irabazi zenuen tenore lirikoaren kategorian Hernanin egin zen kantu lehiaketara, ezta?*

E. Don Bautistak preparatuta joan nintzen 18 urterekin Hernanin egin zen kantu lehiaketara. Bertako zinemari izan zen. Derrigorrez abestu beharreko obra "Ama" izan zen, euskaraz, Vicente Escuderoarena, Francisco Escuderoaren anaiarena, *Tristán de Easo* bezala sinatzen zituen partiturak. Nik hautatutako obra bezala, Donizettiren *L'elisir de amore* operako "Una Furtiva Lacrima" abestu nuen, eta tenore lirikoaren kategorian neri eman zidaten lehen saria.

Epaimahaia Jesus Agirregabiria tenore izanduak, Gabriel Olaizola Hernanin jaiotako baxu, abesbatza zuzendariak eta Luis Urteaga, organo-jole eta konposatzaileak osatu zuten.

G. *Orduan hasi zinen ahots teknika ikasten?*

E. Mari Paz Urbietarekin hartu nituen kantu teknika klaseak. Nola arnasa hartu, lehendabizi ahoa itxita ahotsa bere lekuan jarri, maskara esaten zaion lekuan,

Goxo boskotea. Ezkerretik eskuinera: Iñaki Goñi, Valeriano Arruabarrena, Ignacio Camacho eta Luis Aramburu. Akordeoilaria, Rafael Bereciartu.

gero ariketak egin, eta gero teknika hartu nuenean partiturak ematen zizkigun ikasi genitzan. Dorita Alkiza soprano errenteriarrek ere berarekin ikasi zuen eta gero Milanera joan zen.

G. Parrokiako koruan beti kantatu duzu, orain bertan kantatzen duzu, baina baita otxoteetan ere. Lehendabizikoa gogoan duzu?

E. Otxote Oarso Don Bautistak sortu zuen. Nolabait esateko otxote titularra zen eta gero bazen beste otxote "suplentea" Lavillak zuzentzen zuena eta han kantatzen nuen nik. Parrokiako koruaz aparte ez zegoen beste korurik herrian, garai hartan berrogei edo baginan kantariak. Aste Santuko, Korpus eguneko eta Elizako jai handietan talde ederra osatzen genuen.

G. Gero Jubaola otxotean abestu zenuen?

E. Otxote Jubaola Don Bautista hil zenean sortu zen. Tenore lehenengoak Pedro Corostola eta ni; tenore bigarrenak, Karmelo eta Luis Arruabarrena; baritonoak,

Valeriano Arruabarrena eta Xipri Elizegi eta baxuak Jose Antonio Agirre eta Inazio Camacho. Don Juan Bautista Olaizolaren tiple izanduak ziren ia denak ni izan ezik eta Jubaola jarri genion izena, (Juan Bautista Olaizola izen deiturretatik zetorren izena). Ez zuen asko iraun.

G. Karnaba otxotea ondoren. Zergatik jarri zenioten Karnaba?

E. Errenteriatik, Donostiako Santa Zezilia abesbatzara joaten ginenok antolatu genuen. Patxi Mitxelena eta ni tenore lehenengoak, Jose Manuel Mitxelena eta Antontxu tenore bigarrenak; baritonoak Sabin Etxebeste eta Joxe Mari Arbelaiz, eta baxuak Joaquin Arruabarrena eta Juanito Busselo. Etxebestek utzi zuenean Josean Altxu sartu zen.

Orduan otxoteak, dagokion bezala, zortzi kantarik osatzen zituzten. Bat zuzendari behar eta nik ematen nituen tonuak. Txapelketetan parte hartu genuen, San Vicente de la Barqueran adibidez, hiru aldiz garaipena

Iñaki Goñi Donostiako Santa Zezilia abesbatzaren entsegua zuzentzen. Pianoan Francisco Escudero.

Iñaki Goñi lehengo Kursaal Antzokian.

lortu genuen, baita Arrasaten eta Bizkaian ere. Mallorcan ere izan ginen Donostiako eta hango sukaldarien topaketa batean eta Madrilgo Alcalá Hotelaren inaugurazioan ere kantatu genuen.

Izenaren kontuari dagokionean, badakizu nork proposatu zuen izen hori jartzea? Antontxuk. "No es el pájaro que mejor canta pero siempre está cantando". Eta horrela, Karnaba jarri genion. Itxaropena otxotearekin ere kantatu nuen Santa Zezilia Abesbatzan abesten zuten Altzako kide batzuek antolatutako taldea izan zen.

G. *Abestu duzun abesbatzen atalera pasa aurretik, beste bi talde aipatu nahi nituzke. "Quinteto Goxo" eta "Sexteto de la Congregación de los Luises", biak Erreterian.*

E. Bi horietatik lehendabizikoa seikotea izan zen. Manolo Ortiz akordeoian, abeslariak Jesus Arregi, Joxe Mari González, Juanito Mendizabal, Mikel Olaizola, José Luis Mujika, ni eta Jabier Olaskoaga gidari. Olaskoagak Xeiko kantak bazekizkien, eta soinuarekin ranterak eta gisa horretako kantuak abesten genituen. Erreterian Reina antzokian era guztietako funtzioetan parte hartzen genuen.

"Quinteto goxo" gero etorri zen. Rafael Bereziartuk, Juan Gorostidirekin harremana zuen eta talde txiki bat euskal kantak abestuko zituena ongi legokeela esan zion eta horrela sortu zen. Disko bat bakarra grabatu

genuen, Columbia diskoetxean. Boskoteko partaideak: Rafael Bereziartu soinu-jole, Luis eta Valeriano Arruabarrena, Inazio Camacho eta ni. Camacho Afrikara joan zenean Jose Antonio Agirrek ordezkatu zuen.

G. *Gatozen kantatu duzun koruez hitz egitera. Parrokiako koruan hasieratik eta oraindik ere jarraitzen duzu, baina lehen abesbatza, Orfeon Renteriano izan zen.*

E. Bai Orfeon Renterianon kantatu nuen, D. Jesus Quejeto etorri zenean birsortu zen, aurrez izen berarekin gure herrian izan zen abesbatza.

G. *Coral Pasaitarra, Hernaniko Schola Cantorum eta Ametsa Koruan ere kantatu duzu?*

E. Coral Pasaitarra, Luis Romerok zuzentzen zuen eta kontzertuak Portuko jangelatan ematen genituen igande eguerdian. Romero Easo koruko kidea zen eta han kantatzen zirenak orduan koruentzako ohikoa zen errepertorioaz baliatzen ginen. Hernaniko Schola Cantorumen. Escuderoren *Ileta* lehendabiziko aldiz kantatu nuen, Hernanin eta Donostian. Zuzendaria *Orio* deitzen zioten musikari oso ona zen, Escuderoren ikaslea. Ametsa Korua lehendabizi gizonezkoen korua zen, Fernando Etxeparerekin eta han nengoen ni ere sortu zen garaian.

Iñaki Goñi Plácido Domingorekin, 1995. urtean, A Coruñan.

G. Errenteriako Andra Marin, Sociedad Coral de Bilbao eta Iruñeko Orfeoian ere kantatu duzu.

E. Bai, kontzertu jakin batzuetarako errefortzuak behar zirela eta deitzen zidaten eta kantatu nuen aipatzen dituzun talde horiekin.

G. Egia al da egun batean hiru kontzertu abestu zenituela hiru abesbatza ezberdinekin?

E. Bai, bai, horrela izan zen. Santa Zezilia egun batean, igandean ospatzen zen, 11.30ean Kursaal antzokian Schola Cantorumekin abestu nuen; eguerdiko 13.00etan Errenteriako Zumardian Errenteriako Orfoiarekin eta bandarekin, eta arratsaldeko 20:00etan Irunen, Ametsa Koruarekin. Baina abeslari bezala nire errekorra Aita Prietok zuzentzen zuen Comillaseko Schola Cantorumekin daukat. Uztail batean 28 kon-

tzertu eman genituen 31 egunetan, ia kontzertu bat egunero hilabete batean.

G. Bakarlari bezala aritzen zinen parte hartzen zenuen ia koru guztietan eta horrela ezagutu zenuen Aita Prieto, jesuita.

E. 1955. urtean Santa Zezilia abesbatza Lisboan, Tivoli antzokian bi emanaldi ematera gonbidatu zuten. Han ezagutu ninduen Aita Prietok bakarlari bezala kantatu bainuen, eta berarekin harremana horrela hasi eta urteetako erlazioa izan genuen. Bera *Les petits chanteurs* mugimenduko lehendakari ordea zen eta bere eskutik Parisko *Les petits chanteurs de Saint Lauren*'t taldearekin, askotan abestu nuen bakarlari bezala. Gogoan dut Milanen emandako kontzertu bat, non entzuleek *bravo il tenore!* ozenki esaten zuten txalo egiten zuten bitartean, nik bakarrik abestu ostean. Baita, Saint Moritzen

Goian, ezkerretik eskuinera: Joaquín Arruabarrena, Patxi Mitxelena, José M.ª Arbelaitz eta Juan Busselo. Behean, ezkerretik eskuinera: Sabin Etxebeste, Iñaki Goñi, José Manuel Michelena eta Antontxu Sainz.

abestu nuen eguna ere, uztailaren 12ko eguerdia zen eta elurra mara-mara ari zuen. Tenorraren soloak nik egin nituen, Aita Prieto pianoan. Hotel batean abestu genuen.

G. *Erromako Gregoriana Unibertsitatean ere bakarrik kantatu zenuen. Kontaiguzu.*

E. Erromako Gregoriana Unibertsitatean Parisko talde berarekin bakarrik abestu ostean asko zoriondu ninduten, besteak beste txinatar tenore profesional batetik. Aipatu tenoreak Aita Prietori esan zion nire ahotsak merezi zuela Erromako Santa Zezilia Akademian ikasten geratzea, baina diru asko behar zenez ezinezkoa izan zen hura.

G. *Santa Zezilia Abesbatzarekin Erroman ere izan zintzen.*

E. 1956. urtean, Aita Prietoren bidez joan ginen Erromara kantatzera. Tren bagoi bat ia 100 pertsonakoa bete genuen abesbatzako kide, senitarteko eta lagunekin. Erroman Unibertsitate Gregorianoan eta Instituto Pontificio de Musica Sacra-n abestu genuen.

G. *Santa Zezilian, orduan hasi zinen zuzendari?*

E. Kontzertua genuen egun batean, azkeneko momentuan Vicente Escudero, gure zuzendaria, Francisco Escuderoaren anaia, ordezkatu behar izan nuen, Santa Zezilia abesbatzak Donostiako Udaletxeko terrazan eman zuen kontzertu batean. Eta ordezkotzak hogeita bederatzi urte iraun zuen, 1989. urtean utzi nuen arte. Francisco Escudero askotan etortzen zen gure entsaioetara, baita pianoz lagundu ere askotan.

G. *Francisco Escuderoak asmatu zuen beraz, "tu vales para dirigir" esan zizunean. Hiru hamarkadatan zure ibilbidea Santa Zezilia abesbatzarena da. Dena aipatzerik ez, baina Lilleko nazioarteko lehiaketa eta Loreto lehiaketa ondoren Aita Santuaren audientzian zuzentzea tokatu zitzaizun. Zer dela eta?*

E. Lillen Nazioarteko II. Lehiaketa ospatzen zen, 1962. urtea zela uste dut. Gu gizonezkoen abesbatzen kategorian atera ginen eta bigarren saria lortu genuen. Erromakoari dagokionez, Loreton lehiaketan parte hartu ostean, nahi zuten koruek audientzia izaten zuten Aita Santuarekin, orduan Pablo VI.a zen. Ordubeten zain egon eta gero, audientzia hasi zen eta Aita Prietok esan zidan, "zuzendaria ez dator eta zuk zuzendu beharko duzu", eta horrela niri egokitu zitzaidan kanatuak gidatzea.

G. *Hernaniko Escuderoaren hileta eta haren ondoren, orfeoia-ekin abesten hasi zinen arte ez zenuen gehiago orkestrarekin abestu. Noiz hasi zinen Donostiako Orfeoian kantatzen?*

E. Jubilatatu nintzenez. "Sani", Orfeoiko zuzendariak bertan kantatzeko aukera eskaini zidan eta horrela hasi nintzen. Ia hogeita hamar urte egin ditut orfeoian.

G. *Errepertorioko obra ezagun eta bikainenak kantatzeko aukera izan duzu, bakarlari bezala aritu zara, munduko orkestra, zuzendari eta bakarlari onenekin antzoki, audi-*

Iñaki Goñi Pablo VI.a aita santuak eskainitako audientzian parte hartu zuten abesbatzak zuzentzen.

torio eta musika jaialdi onenetan aritu zera. Donostiako Orfeoiaren azken hiru hamarkadetako historiaren partaide izan zera. Asetua geratuko zinen?

E Egia esan, ez nuen pentsatzen Orfeoian hasi nintzenez, jubilatuta ondoren hainbeste gozatu nuenik. Betidanik entzun eta abestea amesten nituen obrak kantatzeko aukera izan dut, Brahms, Verdi, Faure, Mozart, Berliozen Requiema esaterako eta beste hainbat eta hainbat musika lan. Claudio Abado, Riccardo Muti, Riccardo Chailly, Loren Mazel, Daniel Barenboim, Simon Rattle, Valeri Guéguiev, Rafael Frühbeck de Burgos, Victor Pablo Pérez, Michel Placido Domingo edo Tugan Sokhiev, batzuk aipatzearen, zuzendaritzapean abestu izana suerte handia izan da. Munduko orkestra eta bakarlari onak entzun ditut, Salzburgeko Jaialdian parte hartu nuen, hainbeste dira une gogoangarriak...Egia esan, asko gozatu dut.

Maisu izan da eta da Iñaki Goñi, eredu ere bai, Donostiako Orfeoiko zuzendari den Jose Antonio Sainz Alfaro, publikoki orfeoiko kideen aurrean esan zuen bezala. Tenore aparta, teknikoki bikaina, ahotsa zaintzen jakin duena (laurogei urtetan marranta behin izan du), harrokeriarik gabeko gizon apal eta zintzoa, hartutako konpromisoak leial bete izan dituen (entsaio eta kontzertuetan ia sekula kale egiten ez duen "rara avis" horietakoa). Antzoki entzutetsuenetan dela edo

herriko meza batean dela duen onena ematen du eta beti laguntzeko prest egonda eta dago. Hori guztia, gainera, umorez eta irribarrez.

Errenteriar izateaz beti harro, musikaren alorrean herri gintzan lauogei urte luzez aritu ondoren *Oarso* egin diogun elkarrizketa hau, omenaldi xume bat baino ez da izan. Gehiago merezi duela uste dut, besteak beste, bere jaioterriaren ezagutza.

Bejondeizula, osaba, besarkada eta muxu handi bat, eta mila esker!!!!

Iñaki Goñi eta Itziar Zugarramurdi emaztearen urrezko ezteiak.

